

A FENNTARTHATÓSÁG ÉRVÉNYESÜLÉSE A PÉNZÜGYEKBEN

Baranyi Aranka – Siklósi Veronika – Széles Zsuzsanna

Összefoglalás

Kutatásunk témája annak bemutatása, hogy miként érvényesülnek a fenntarthatóság elvei a pénzügyek terén. Az Európai Környezeti Információs és Megfigyelő Hálózat a fenntarthatóság fogalmának meghatározásánál az ENSZ 1987-es definíciójára támaszkodik, vagyis a fenntarthatóság célja olyan fejlődési folyamatnak a fenntartása melynek eredménye képen a jelen társadalmi szükségletei maradéktalanul kielégítésre kerülnek, szem előtt tartva, hogy a felnövekvő generációk részére mindaz megadassék, ami az Ő jövőbeni szükségleteik kielégítését is lehetővé teszi. Egyre fontosabbá válik, hogy mit hagyunk az unokáinkra, vagyis az utókorra. A fenntarthatóság kérdéskörével gyakran együtt emlegetik a társadalmi jólét fogalmát is, melyet az elmúlt időszakban szintén átértékeltünk, elég ha a Covid-19 járványra gondolunk melynek hatására többen között az egészség védelme, megőrzése előtérbe került az anyagi jóléthez képest. Az orosz-ukrán konfliktus hatására a biztonság sokkal fontosabbá vált sokak számára, mint az anyagi jó lét. A jólét kérdéskörének változását mutatják a szakirodalomban használt kifejezések változása is vagyis már nem „wealth” vagy a „welfare” szó használatáról beszélünk, hanem mindinkább a „well-being” kifejezés kerül előtérbe. Mindazon által a fenntartható „jólét” megvalósítása elválaszthatatlan a gazdasági folyamatoktól és azok pénzügyi vetületeitől. A fenntartható gazdálkodás, működés megvalósításához nem csak a megfelelő technológiák és folyamatok szükségesek, hanem ezek megvalósítását elősegítő pénzügyi megoldásokra is szükség van. Az elmúlt években, de különösen a Párizsi Klímaegyezmény aláírását követően felgyorsultak azok az események melyek minden szinten és szereplő részére megfogalmazták azon cselekvési területeket, melyek szerepet játszhatnak akár közvetlenül vagy közvetetten a fenntarthatóság mielőbbi megvalósításában. (<https://eionet.kormany.hu/a-fenntarthato-fejlodes-fogalma>)

Kulcsszavak: öko-lábnym, zöld pénzügyek, finanszírozás, jólét, környezeti terhelés

JEL: G21, G23

SUSTAINABILITY IN FINANCIAL MATTERS

Abstract

The European Environment Information and Observation Network uses the 1987 UN definition of sustainability, which is the maintenance of a process of development that meets the needs of society today, while ensuring that future generations have everything they need to meet their future needs. It is becoming increasingly important what we leave to our grandchildren, that is, to posterity. The concept of social well-being is often mentioned in connection with sustainability, and this has also been reassessed in recent times, if we think of the Covid-19 epidemic, which has led to the protection and preservation of health, among other things, taking precedence over material well-being. The Russian-Ukrainian conflict has made security more important than material well-being for many people. The change in the terminology used in the literature also shows the change in the scope of the issue of well-being, i.e. we are no longer talking about the use of the words 'wealth' or 'welfare', but more and more about the term 'well-being'. In all of this, the achievement of sustainable 'well-being' is inseparable from economic processes and their financial aspects. To achieve sustainable management and operations, not only the right technologies and processes are needed, but also

the financial solutions that facilitate their implementation. In recent years, and particularly since the signing of the Paris Climate Agreement, events have accelerated to identify areas for action at all levels and by all actors that can play a role, directly or indirectly, in achieving sustainability as soon as possible. (<https://eionet.kormany.hu/a-fenntarthato-fejlodes-fogalma>)

Keywords: *eco-footprint, green finance, finance, welfare, environmental burden*

JEL: *G21, G23*

Bevezetés

A szakirodalom a fenntarthatóság három dimenzióját különbözteti meg úgymint környezet, gazdaság és társadalom. A környezet oldaláról a cél, hogy megőrizzük környezetünk tisztaságát, diverzitását az utókor számára is, lehetőség szerint a Föld valamennyi lakója számára természetes legyen, hogy nem csak a jelen embere, hanem annak utódai is élvezhessék mindazon javakat melyek jelenleg elérhetőek. A cél, hogy a felhasznált erőforrásokból csak annyit használjunk el melyek pótlásáról tudunk gondoskodni, ne feléljük a környezetünket, hanem olyan megoldásokra törekedjünk, hogy ezen erőforrások később is elérhetővé váljanak. A fenntarthatóság és társadalom kapcsolatából leginkább az egészség védelme, esélyegyenlőség, társadalmi terhek megosztását emelhetjük ki melyet a Human Development Index (HDI) segítségével próbálnak megjeleníteni. A gazdasági vetület, ami a mi cikkünk témája is, kiemelten kezeli az erőforrások hatékony felhasználását, a mennyiségi gyarapodás helyett a minőségi fejlődésre helyeződik a hangsúly. Új technológiák, eljárások kialakítása mellyel javul az anyagok felhasználásának hatékonysága, előtérbe kerül az anyagok újrahasznosítása, az élettartam növelése, helyi termékek helyi alapanyagokból történő előállítás. Kutatásunkban ezen megoldásokhoz szükséges pénzügyi infrastruktúra hátterével foglalkozunk, melynek szereplői nem csak a felhasználói oldalon jelentkeznek, hanem a források kínálati oldalán is. (http://www.sozialproduziert.at/index.php?article_id=8&clang=1)

„A zöld pénzügyek fejlesztése fokozza az innovációs kapacitást és a gazdaság zöld átalakulását, segít az embereknek megbirkózni az éghajlatváltozás, az ökológiai válság és az energiabiztonság kihívásaival.” (Herui Cui R. -Wang H. W.2020) A zöld gazdaság megvalósításához szükséges éves beruházás a 2010-2050 közötti időszakban a globális GDP körülbelül 2%-át fogja kitenni. (Falcone-Sica 2019)

Szakirodalmi feldolgozás

A fenntarthatóság problémakörével elsőként az ENSZ (World Commission on Environment and Development) foglalkozott közvetlenül pedig a Környezet és Fejlődés Világbizottsága vagyis Brundtland Bizottság, ami már 1987-ben felhívta a figyelmet a környezet védelmének szükségszerűségére olyan megoldások generálására, mely a gazdasági növekedés eléréséhez mind a társadalmi mind a környezeti fenntarthatóságot szem előtt tartja. (Gyulai, 2013) A környezet alatt azt a helyet értjük ahol élünk, a fejlődés pedig mindazon folyamat összessége, mellyel próbáljuk javítani helyzetünket, élhetőbbé tenni környezetünket, tágabb értelemben a fenntarthatóság „az emberi jólét fokozása a jelenlegi és a jövőbeli generációk szükségleteinek méltányosabb kielégítése érdekében” (Clark-Harley 2020.) (Kaile Zhou,Yiwen Li, 2019)

Az UNESCO meghatározása szerint a fenntartható fejlődésnek négy területét definiálja, úgymint társadalom, környezet, kultúra és gazdaság. Ezen területek egymással szimbiózisban élnek, és nem elválaszthatóak egymástól, cél olyan gazdasági megoldások indukálása, mely jobb életminőséget biztosít a társadalom részére. (<https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/what-is-esd/sd>)

Az imént említett négy fő terület közül a természeti környezetet kiemelve, megállapíthatjuk, hogy annak megőrzéséhez a pénzügyi termékek zöldebbé tétele elengedhetetlen, mivel ezek biztosítják az említett fenntartható fejlődésünk finanszírozását. A zöldtechnológiák gyors előretörése figyelemre méltó üzleti lehetőségeket is rejt, amelyek kihasználását a zöldpénzügyi-termékek nagymértékben támogatják. A zöldkötvények, -hitelek, -betétek, valamint a befektetési alapok kínálata és kereslete jelentősen növekedett az elmúlt időszakban. Az említett termékek legfőbb célja, hogy az összegyűjtött és felhasználásra kerülő forrás kizárólag környezeti, energiahatékonysági szempontból hasznos beruházásra kerüljön felhasználásra. A zöldkötvények a hagyományos kötvényektől alapvetően abban különböznek, hogy kizárólag olyan beruházásokat finanszíroznak, amelyeknek van valamilyen közvetlen vagy közvetett környezet- vagy éghajlatvédelmi előnye. Valójában a zöldkötvény csökkentti a forráshoz jutás költségét és felhívja a figyelmet a környezetromboláshoz kapcsolódó pénzügyi kockázatokra is. (Mihálovits-Tapaszi 2018) (Chowdhury T. Datta R. Mohajan H. 2013)

Számszerűsítve, a zöldkötvények teljes kibocsátása 2012-ben mindössze 5 milliárd dollárt tett ki, míg hét évvel később, 2019-ben már meghaladta a 250 milliárd dollárt, ami a teljes kötvénykibocsátás (7,15 billió dollár) 3,5 %-át jelenti. (Ehlers et al., 2020) Jelenleg a legnagyobb zöldkötvénykibocsátók az Amerikai Egyesült Államok, Kína és Franciaország (Matolcsy 2020).

Ehlers és szerzőtársai szerint (2020) a zöld kötvények olyan adósságinstrumentumok, amelyek bevételéből különböző környezeti előnyökkel járó projekteket finanszíroznak és állításuk szerint, a zöldkötvény-projektek nem feltétlenül eredményeztek alacsony vagy csökkenő szén-dioxid-kibocsátást vállalati szinten. Kutatásukban a szén-dioxid-intenzitáson (a bevételhez viszonyított kibocsátások figyelembevételével) alapuló vállalati szintű minősítés lehetséges előnyeit vizsgálták a meglévő projektalapú zöld témák kiegészítéseként. Arra a következtetésre jutottak, hogy egy vállalati szintű minősítési rendszer hasznos jelzést adhat a befektetőknek, és arra ösztönözheti a cégeket, hogy csökkentsék szénlábnyomukat.

Nagy változás zajlik a jelenlegi gazdasági, társadalmi és természeti környezetünkben és ennek a környezeti, társadalmi és kormányzási (ESG) termékek iránti gyorsan növekvő kereslet az egyik legfőbb jele. Ahogy egyre több vállalati fenntarthatósági információ áramlik be a piacokra és egyre jobban megértjük azok anyagi természetét, valamint a big data új, kvantitatív megközelítést tesz lehetővé az ESG-befektetések terén. (Feiner 2018)

Hazánkban a Magyar Országgyűlés 10/2013. III. 28-án elfogadott 2012-2024-es időszakra vonatkozó Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiában a fenntartható fejlődést így definiálja: „az egyéni jó élet és a közjó biztosításának feltételeit az adott időpillanatban saját jólétét megteremtő generáció nem éli fel, nem meríti ki erőforrásait, hanem megfelelő mennyiségben és minőségben a következő generációk számára is megőrzi, bővíti azokat”. Az Állami Számvevőszék definíciót alkotott a költségvetési fenntarthatóságra is: „a költségvetési fenntarthatóság nem más, mint olyan költségvetések sorozata, amely úgy biztosítja méltányosan a javak elosztását a most élő nemzedékek számára, hogy azzal nem csorbítja a jövő nemzedékek gazdasági, pénzügyi mozgásterét, lehetőségeit.” (<https://www.aszhirportal.hu/hirek/mit-jelent-a-fenntarthato-fejlodes>)

„Az elfogadott keretstratégia a vállalkozások szemszögéből is vizsgálja a fenntarthatóság aspektusát: cél a vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése, a vállalkozások

fenntartható fejlődéséhez szükséges üzleti környezet fejlesztése, a bizalom infrastruktúrájának erősítése, az innovációs ráfordítások és a forrásfelhasználás hatékonyságának növelése, valamint a környezetterhelést csökkentő technológiák elterjedésének ösztönzése.” (<https://eionet.kormany.hu/akadalymentes/download/1/26/71000/NFFT-HUN-web.pdf>)

A célok elérése érdekében segíteni szükséges a kezdő vállalkozásokat, hogy mielőbb stabilan tudjanak működni úgy mint inkubátor házak létesítésével, adminisztrációs terhek csökkentésével, jogszabályi környezet átalakításával mely a vállalkozás alapatsához tud segítséget adni. Kiemelten fontos a helyi gazdasági kapcsolatok, valamint a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának támogatása.

A kormánynak támogatni szükséges a vállalkozások kutatási-fejlesztési és innovációs törekvéseit is. A vállalkozásokon keresztül a humántőke is fejlesztésre kerülhet, ahol a cél, hogy ne vállalat/cég specifikus képzéseket kapjanak a munkavállalók „ezek által kerülhet sor az emberi erőforrások változó piaci körülményektől nagyobb mértékben független megújítására. (<https://novekedes.hu/hirek/mit-jelent-a-fenntarthato-fejlodes>) (<https://eionet.kormany.hu/akadalymentes/download/1/26/71000/NFFT-HUN-web.pdf> 2022.)

Az alábbi táblázatban a nemzeti erőforrások állapota és az azokat meghatározó tényezők kerültek bemutatásra.

1. táblázat A nemzeti erőforrások állapota és az azokat meghatározó tényezők, valamint a lehetséges válaszingedmények

Erőforrás-jelenlegi állapot	Hajtóerők	Terhelés	Következmény
Vállalkozói tőke, innováció, foglalkoztatás (Gazdasági tőke 1. rész) <i>Alacsony szintű bizalom a gazdasági szereplők között. GDP/GNI olló nyílása: fokozott külföldi tőkejövdelemek.</i> A tőkeállomány növekedése igen szerény ütemű. Alacsony K+F+I ráfordítások (Gerd és Berd) a GDP-hez viszonyítva.	A hazai vállalkozások alacsony átlagos technológiai szintje. <i>A külföldi beruházást a hazai tulajdonosokkal szemben előnyben részesítő szabályok.</i> A gazdasági szereplők közötti bizalom alacsony szintje, a személyes kapcsolatok túlsúlya.	Együttműködés hiánya a vállalkozások között. <i>Negatív kép a vállalkozókról a közvéleményben, médiában.</i> Erőfölényen alapuló gazdasági kapcsolatok. <i>Vállalkozást ellehetetlenítő intézmény rendszer.</i> Alacsony mértékű K+F és innováció a hazai vállalkozások körében. <i>A K+F tevékenység területileg nagyon aránytalanul oszlik el.</i> A K+F+I magas hányada a nagy, külföldi tulajdonú vállalatoknál összpontosul.	A gazdaság kiszolgáltatottabbá válik a nem hazai tulajdonosoknak. <i>Kevesebb eszköz áll rendelkezésre egy válság elhárításához.</i> A magas hozzáadott értékű ágazatokban csökken a versenyképesség.

Forrás: Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia <https://eionet.kormany.hu/akadalymentes/download/1/26/71000/NFFT-HUN-web.pdf> 2022. 05. 26.

Kutatási célkitűzések

Az ENSZ felhívása 2019-ben jelent meg, melynek keretében elsőként került megfogalmazásra, hogy a pénzügyi szektornak is részt kell vállalnia a fenntartható működés megvalósításában. Az EU-nak 2050-re klímasemleges gazdasággá kell válnia, melyben komoly szerep jut a pénzügyi rendszernek is. A zöld pénzügyek irányelveit is sikerült 2019-ben lefektetni, melyek közül néhány ezen cikk keretében is bemutatásra kerül. A bank segíti az egyéni és közösségi célok összehangolását a fenntartható fejlődés érdekében. **Csökkenteni szükséges** az emberekre és a **környezetre gyakorolt negatív hatásokat**, és kezelni kell a tevékenységekből, termékekből és szolgáltatásokból eredő kockázatokat. Felelősségteljesen kell együttműködni az ügyfelekkel a **fenntartható gyakorlatok ösztönzése** érdekében, cél a közös jólét teremtése a jelenlegi és a jövőbeli generációk számára. **Proaktív** és felelősségteljes konzultálás és együttműködés szükséges az érdekelt felekkel a társadalmi célok elérése érdekében. Az elkötelezett és hatékony **irányítás a felelős banki tevékenység kultúrájával** valósul meg. Időszakonként felülvizsgálják az alapelvek egyéni és kollektív megvalósítását, átláthatóak és elszámoltathatók lesznek a társadalmi célokhoz való hozzájárulással kapcsolatban. Glasgowban az uniós tagállamok külügyminiszterei 2022 februárjában megállapodást kötöttek az éghajlatváltozási konferencián. 2022-ben éves szinten 100 milliárd USD-t mozgósítanak, a multilaterális fejlesztési bankokat és a nemzetközi pénzügyi intézményeket pedig arra kéri, hogy játszanak katalizátor szerepet a magánszektor mozgósításában és a globális pénzügyi mozgások fenntartható és környezetbarát beruházások felé terelésében. Az egyezményhez **a világ banki eszközeinek több mint 45%-át képviselő több mint 270 bank csatlakozott.** (<https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2022/02/21/climate-diplomacy-council-calls-for-accelerating-the-implementation-of-the-glasgow-cop26-outcomes/>)

A Magyar Nemzeti Bank 2021-ben hozta nyilvánosságra Zöld pénzügyi jelentését, melynek során kialakításra került egy Nemzeti fenntartható tőkepiaci stratégia, és elindult a vállalati zöld kötvénypiac. Ugyanakkor megjegyzendő van mit fejlődni a hazai pénzügyi szektornak ezen területen, ugyanis a jegybank felmérése szerint Magyarországon jelenleg **68 százalék** azoknak a bankoknak az aránya, ahol a legfőbb döntéshozó szerv **nem vitatja meg** a klímakockázatokat, szemben az uniós 25 százalékkal. A hazai bankok 81 százaléka nem elemezte a klímakockázatok valószínűségét és hatását, míg uniós átlagban ez az arány 48 százalék. (<https://www.mnb.hu/letoltes/az-mnb-zold-programja.pdf>), (<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/zold-penzugyi-jelentes>)

Jelen cikkünkben tehát arra vállalkozunk, hogy az elérhető információk és adatok birtokában bemutassuk a hazai “zöld” pénz- és tőkepiaci keresleti és kínálati oldalát.

Eredmények

Az MNB 2022 májusában publikálta legfrissebb jelentését azzal kapcsolatban, hogy hazai pénzügyi rendszer hogyan is áll a fenntarthatóság kérdésével 2021-hez képest. A tanulmányban is megállapítást nyer, hogy hazánk több energiát és erőforrást használ fel, mint amennyit visszajuttat a környezetébe, az évtizedek óta fennálló folyamatos deficit tovább nem tartható és ennek csökkentése érdekében a pénzügyi rendszernek is hatékonyan kell segíteni az elérendő célt. Az MNB célul tűzte ki, olyan módszertan kialakítását, melynek során a pénz- és tőkepiaci szereplők, valamint a hozzájuk tartozó vállalati hitelekkel érintett ügyfelek üvegházhatású gázkibocsátása számszerűsíthetővé válik. Az MNB ez mellett publikálja a bankok klímakockázati hálóját is. A hazai gazdasági

szereplőknek is kiemelten fontos a szemléletváltása, ugyanis ha nem sikerül a fenntartható gazdasági modell elindítása és hosszútávú működésének biztosítása akkor beláthatatlan következményekkel és anyagi veszteséggel kell kalkulálni, ugyanakkor az átállás gazdaságélénkítő indikátorként jelenik meg. „Meghiúsult klímaátállás esetén 500 milliárd forint addicionális nemteljesítő-hitelállományra számíthat a bankszektor a klímakockázatokból fakadóan. A három legjobban kitett szektor hazánkban a turizmus, kereskedelmi ingatlan szektor, illetve a fa- és papíripar.” (MNB Klíma jelentés, 2022) A hitelintézeti szektor fenntartható átállásának elősegítésére és ösztönzésére a jegybank tőkekövetelmény megfelelési kedvezményt biztosít. A zöld pénzügyi eszközök első bevezetői az OTP Bank csoport, Eximbank Zrt, valamint a Takarékbank Zrt voltak.

Zöld programelemek a pénzügyek terén:

1. A lakóingatlanok energiahatékonyságának javítását célzó pénzügyi finanszírozási megoldások kidolgozása-Zöld Otthon program.
2. Elektromobilitás, agrárszektor és megújuló energia szektor részére finanszírozási források biztosítása.
3. Zöld tőke (kötvény) piac megjelenése-fejlődése.
4. ESG alapok megjelenése, valamint a „zöld” személet érvényesülése a kockázati tőkealapokban, nyugdíj és egészségpénztári portfóliókban, életbiztosítással egybekötött befektetési portfólióknál.

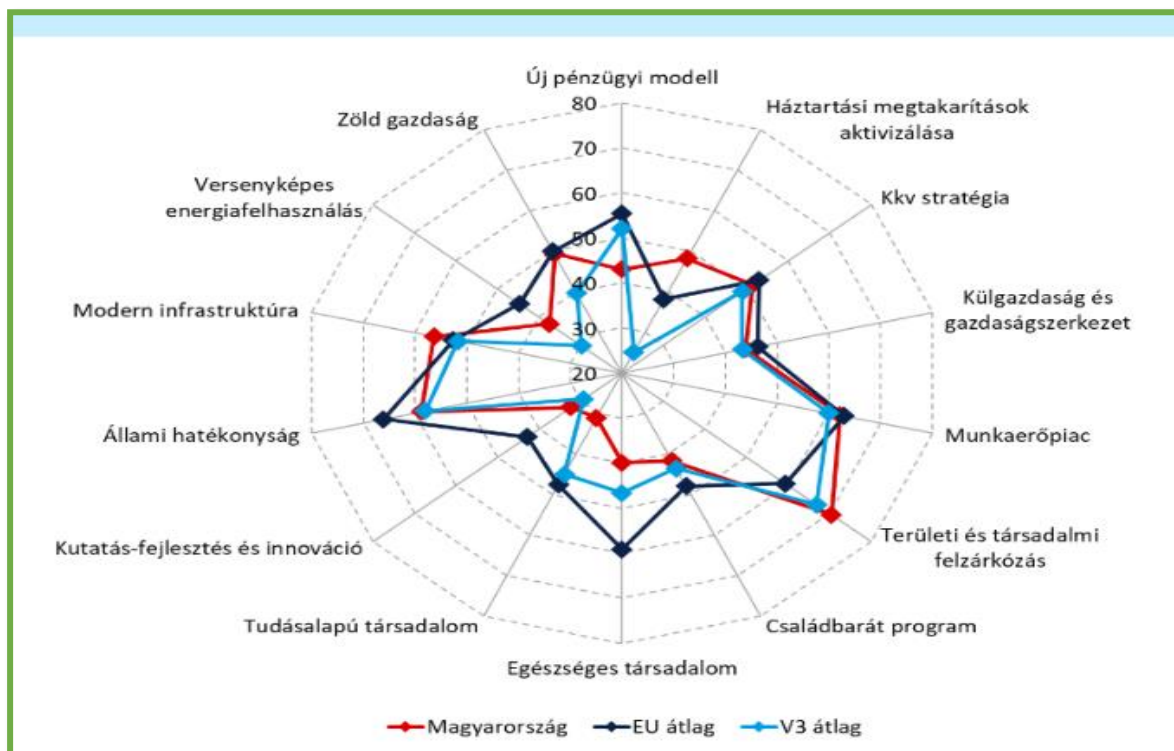
A 2. táblázatban bemutatjuk azon kötvények és befektetési alapok állomány adataira vonatkozó információkat, melyek a „zöld” beruházásokhoz szükséges források előteremtésében meghatározó szerepet töltenek be.

2. táblázat Hazai zöld pénzügyek a számok tükrében (%)

Mutató	2020	2021
Zöld kötvények aránya-kormányzat	1,9	1,76
Zöld kötvények aránya-kormányzat-új kibocsátás	3,9	3,6
Zöld kötvények aránya-vállalatok	5,6	7,36
Zöld kötvények aránya-vállalatok-új kibocsátás	11,4	9,18
Zöld vállalati hitelek aránya, tőkefedezmény program	0,84	2,01
Zöld/ESG alapok állomány aránya	0,5	1,3
Zöld unit-linked eszközalapok	1,7	7,49
Zöld ESG Önk. nyugd. pénzt.	0,9	0,29
Azon bankok aránya, akik csatlakoztak a „zöld” pénzügyek programhoz-db szám alapján	35,0	45,45
Azon bankok aránya, akik csatlakoztak a „zöld” pénzügyek programhoz-MFÖ alapján	18,00	75,19

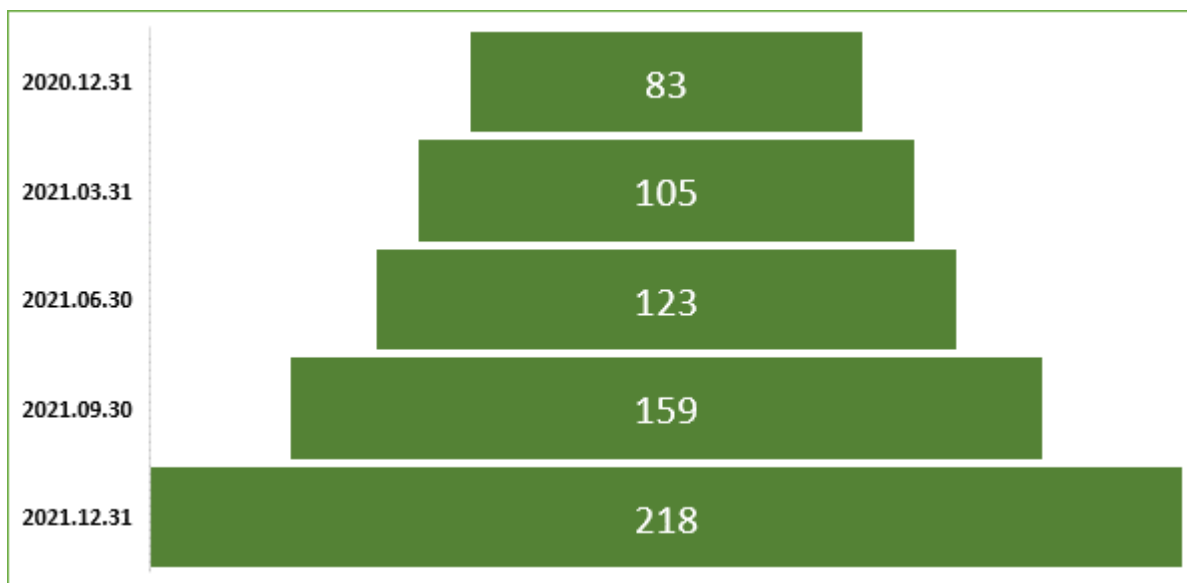
forrás: MNB, zöld pénzügyi jelentés 2022, alapján saját szerkesztés

A táblázat adataiból látható, hogy a „zöld” személet kialakulása a vizsgált területenként meglehetősen eltérő, de a pénzügyet tekintetében jelentős átalakulás tapasztalható. A forrás oldalon, vagyis a befektetési alapok, biztosítási portfóliókban és a kötvénypiacon is tetten érhetőek az új, fenntarthatóságot szolgáló megoldások elterjedése. Az 1. ábrán látható az MNB által definiált Versenyképességi Index eredményének alakulása.

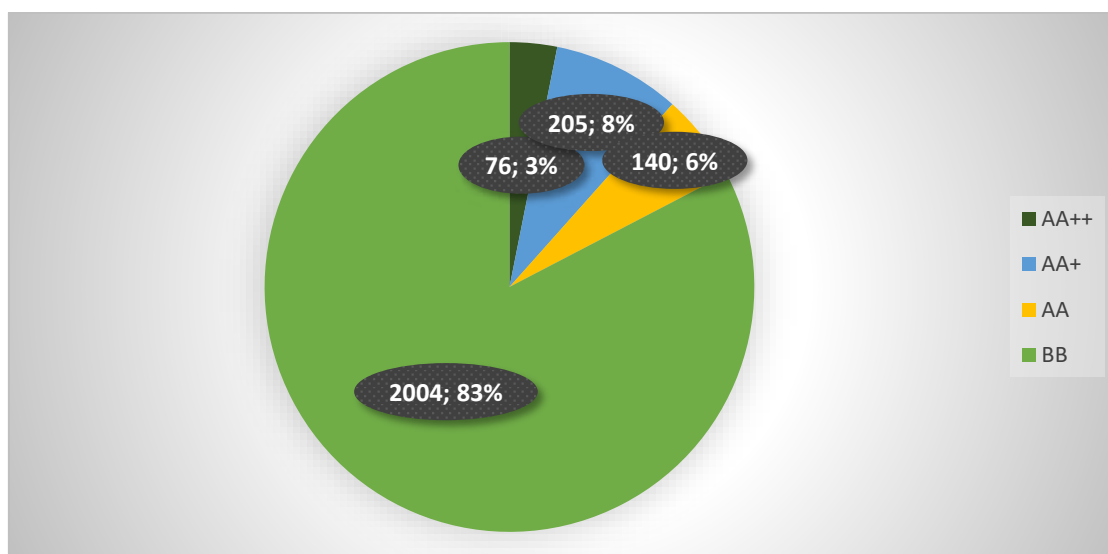
1. ábra. Az MNB versenyképességi indexének eredményei területenként
forrás : MNB, *zöld pénzügyi jelentés 2022,20. p.*

Az 1. ábra jól mutatja, hogy a zöld gazdaság vonatkozásában a EU értékeket tudjuk hozni, mely az modern infrastruktúra tekintetében még nagyobb szintet is jelent. Az állami hatékonyság vonatkozásában a Visegrádi országokkal azonos szinten vagyunk, K+F+I tekintetében továbbra is jelentős az EU-hoz képest az elmaradásunk, V3 átlagához képest viszont nem, tudás alapú társadalom tekintetében azonban mind az EU mind a V3-hoz képest jelentős a lemaradásunk, családbarát programok tekintetében szinte senki nem tud dicsekedni, a területi és társadalmi felzárkóztatás tereén hazánk vezet. Az EU és a V3 szempontjából a munkaerőpiacon azonos szinten teljesítünk, mely hasonlóan érvényesül a külgazdaság és a gazdaságszerkezet vonatkozásában is, ugyanez az együtt mozgás érvényesül a KKV stratégiák vonatkozásában is. A hazai hitelintézetek mérlegfőösszegük alapján több mint 75%-ban vesznek részt az MNB által meghirdetett „Zöld pénzügyek” c. programjában, melynek mint ahogy ezt korábban is jeleztük több program eleme is működik, többek között zöld hitelezés, melyhez kapcsolódóan az adatokat az alábbi ábrán mutatjuk be.

2. ábra. Zöld hitelállomány alakulása (Mrd forint) Magyarországon
forrás: MNB, zöld pénzügyi jelentés 2022, alapján saját szerkesztés,

Mint látható (2. ábra) folyamatosan növekszik azon hitelállomány melynek célja az elektromobilitás, fenntartható mezőgazdaság, élelmiszeripar és energiahatékony megoldások finanszírozása. A vállalati hitelportfólión belül a zöld hitelek állománya dinamikus növekedése figyelhető meg. A lakossági hitelezésben a Zöld hitel program lett a meghatározó programelem, melynek keretében az MNB hasonlóan a NHP programhoz nulla százalékkal nyújtott forrást az üzleti bankok részére hogy azok ezen refinanszírozási forrást maximum 2,5% kamat mellett helyezték ki legfeljebb 25 éves futamidőre, olyan új ingatlanok finanszírozására, melyek minimum BB energia besorolásúak és maximum 80 kWh/m²/év primer energiaigénnyel működnek. A rendelkezésre álló hitelkeret 200 Mrd forint volt mely 2022 áprilisában 100 Mrd forinttal megemelésre került a magas keresletnek köszönhetően. A hitelintézetek 2022 április első napjáig összesen 4189 db ügyletet kötöttek, melyek közül 1746 db esetén családi ház építéséhez kapcsolható. A 3. ábrán a Zöld Otthon Hitelek program keretében finanszírozott otthonok energetikai besorolásának összetétele látható.

3. ábra. Zöld Otthon Hitelek program keretében finanszírozott otthonok energetikai besorolása
forrás: MNB, zöld pénzügyi jelentés 2022, alapján saját szerkesztés,

Az új energiahatékony otthon tulajdonosok nem feltétlenül csak arra kell törekedjenek, hogy a legszükségesebb besorolást szerezzék meg. A „zöld” otthon hitelek előtérbe kerülésének köszönhetően a használt lakások megvásárlására fordított hitelösszeg állománya csökkent. Nem meglepő, hogy a legtöbb ZOP hitel Budapest/Pest megyéhez köthető, mintegy 56%-a a hiteleknek itt talált gazdára, a második legnagyobb hitelkereslet az ország nyugati régiójához kapcsolódik. A következőkben kicsi kitekintést adunk a hazai tőkepiaci „zöldülési” folyamatoknak is. Az MNB 2019-ben indította útnak a vállaltok részére kidolgozott kötvényprogramját, melynek célja a hazai vállalati kötvény piac élénkítése, ezen belül kapott szerepet a vállalati zöld kötvényprogram, melynek keretében minegy 189 Mrd forint összegben került sor az MNB részéről vállalati kötvény vásárlására. A kötvények mellett a zöld jelzáloglevél piac, valamint a zöld államkötvény piac is megélénkülően van. A zöld források állomány adatainak változását mutatja a 4. ábra.

4. ábra. Zöld tőkepiaci eszközök állománya
forrás: MNB, *zöld pénzügyi jelentés 2022*, 68. p.

Az MNB adatai szerint a zöld kötvények aránya 2021-ben mintegy 14%-ot tett ki. Fontos kiemelni, hogy ezen finanszírozás megfelel a nemzetközi standardoknak is. A zöld kötvény program keretében a legnagyobb mértékben finanszírozott programok az energiahatékonyság javításához valamint a megújuló energiához kapcsolódik, a harmadik helyezett a zöld épületek létrehozásához kapcsolódó projektek voltak 2021-ben.

Köveztetések és javaslatok

Kutatásunk fő témája a fenntarthatóság pénzügyi-finanszírozási-gazdasági vetületének vizsgálata, ami nagy hangsúlyt fektet az erőforrások hatékony felhasználására és a mennyiségi növekedés helyett a minőségi fejlődésre helyeződik a hangsúly. A pénzügyi lehetőségeket vizsgáltuk, a finanszírozásra való különös tekintettel, melynek szereplői nem csak a felhasználói oldalon jelentkeznek,

hanem a források oldalán (kínálat) is. A fenntarthatóság problémakörével elsőként az ENSZ foglalkozott 1987-ben, amikor is felhívta a figyelmet a környezet védelmének szükségszerűségére olyan megoldások generálására, mely a gazdasági növekedés eléréséhez mind a társadalmi mind a környezeti fenntarthatóságot szem előtt tartja. A fenntartható fejlődésnek négy területe van, úgymint társadalom, környezet, kultúra és gazdaság, ezen területek szoros kapcsolatban működnek egymással. A négy fő terület közül a természeti környezetet kiemelve, megállapíthatjuk, hogy annak megőrzéséhez a pénzügyi termékek zöldebbé tétele elengedhetetlen, mivel ezek biztosíthatják az említett fenntartható fejlődésünk finanszírozását. A zöldtechnológiák gyors előretörése figyelemre méltó üzleti lehetőségeket is rejt, amelyek kihasználását a zöldpénzügyi-termékek nagymértékben támogatják. A zöldkötvények, -hitelek, -betétek, valamint a befektetési alapok kínálata és kereslete jelentősen növekedett az elmúlt időszakban. Az említett termékek legfőbb célja, hogy az összegyűjtött és felhasználásra kerülő forrás kizárólag környezeti, energiahatékonysági szempontból hasznos beruházásra kerüljön felhasználásra. A zöldkötvények a hagyományos kötvényektől alapvetően abban különböznek, hogy kizárólag olyan beruházásokat finanszíroznak, amelyeknek van valamilyen közvetlen vagy közvetett környezet- vagy éghajlatvédelmi előnye.

Az MNB 2022-ben publikált adatbázisa volt a kutatásunk alapja, amely azt vizsgálta, hogy a hazai pénzügyi rendszer hogyan is áll a fenntarthatóság kérdésével 2021-hez képest. A tanulmányban is megállapítást nyer, hogy hazánk több energiát és erőforrást használ fel, mint amennyit visszajuttat a környezetébe, az évtizedek óta fennálló folyamatos deficit tovább nem tartható és ennek csökkentése érdekében a pénzügyi rendszernek is hatékonyan kell segíteni az elérendő célt.

A hazai hitelintézet mérlegfőösszege alapján több mint 75%-ban vesznek részt az MNB által meghirdetett „Zöld pénzügyek” c. programjában. Folyamatosan növekszik azon hitelállomány melynek célja az elektromobilitás, fenntartható mezőgazdaság, élelmiszeripar és energiahatékony megoldások finanszírozása.

Hivatkozott források

- [1] A fenntartható fejlődés fogalma: <https://eionet.kormany.hu/a-fenntarthato-fejlodes-fogalma>, letöltve 2022. 05. 26.
- [2] Chowdhury, T. Datta, R. Mohajan, H. (2013) *Green finance is essential for economic development and sustainability*, International Journal Of Research In Commerce, Economics & Management, Vol. 3, No. 10 (3 November 2013): pp. 104-108.
- [3] Die Bedeutung der Sozialen Produktion (SoPro) als Maßnahme sozialer Nachhaltigkeit im Beschaffungsmanagement von CSR-Unternehmen. http://www.sozialproduziert.at/index.php?article_id=8&clang=1 letöltve 2022. 05. 26.
- [4] Dayong Zhang, Zhiwei Zhang, Shunsuke Managi (2019) A bibliometric analysis on green finance: Current status, development, and future directions *Finance Research Letters* Volume 29, June 2019, Pages 425-430
- [5] Ehlers T., Mojon B., Packer F. (2020). Green bonds and carbon emissions: exploring the case for a rating system at the firm level. Bank for International Settlements. Quarterly Review, September, https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt2009c.pdf
- [6] Feiner A. (2018): Machine learning and Big Data enable a qualitative approach to ESG investing. Michael J. Greis, CFA (szerk): Mainstreaming sustainable investing. CFA Institute Research Foundation. CFA Society Boston. 36.p.

- [7] Gyulai Iván, 2013 Fenntartható fejlődés és fenntartható növekedés, Statisztikai szemle, 91. évfolyam 8-9. szám
- [8] Herui Cui, Ruoyao Wang, Haoran Wang (2020) An evolutionary analysis of green finance sustainability based on multi-agent game, Journal of Cleaner Production, Volume 269, 1 October 2020, 121799
- [9] Kaile Zhou, Yiwen Li (2019) Carbon finance and carbon market in China: Progress and challenges Volume 214, 20 March 2019, Pages 536-549
- [10] Kiszl P. Fenntarthatóság és társadalmi hasznosság: gazdaságfejlesztés innovatív könyvtári eszközökkel <https://eionet.kormany.hu/akadalymentes/download/1/26/71000/NFFT-HUN-web.pdf> letöltve 2022. 05. 26
- [11] Klímadiplomácia: a Tanács következtetéseiben sürgeti a Glasgow-ban tartott COP26 során elért eredmények megvalósításának felgyorsítását <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2022/02/21/climate-diplomacy-council-calls-for-accelerating-the-implementation-of-the-glasgow-cop26-outcomes/>) letöltve 2022.05.27
- [12] Matolcsy Gy. (2020): A versenyképesség mint a fenntarthatóság meghatározó feltétele. Pénzügyi Szemle Különszám 2020/2, 7-24. oldal, https://www.penzugyiszemle.hu/upload/documents/matolcsy-20-ksz-2-m-1pdf_20210106100902_44.pdf
- [13] Mihálovits Zs., Tapasztai A. (2018). Zöldkötvény, a fenntartható fejlődést támogató pénzügyi instrumentum. Pénzügyi Szemle, 2018/3, 312–327. oldal, https://www.penzugyiszemle.hu/upload/documents/mihalovits-tapasztai-2018-3-mpdf_20181012135930_4.pdf
- [14] Mit jelent a fenntartható fejlődés? <https://www.aszhirportal.hu/hirek/mit-jelent-a-fenntarthato-fejlodes> letöltés 2022. 05. 26.
- [15] Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia <https://eionet.kormany.hu/akadalymentes/download/1/26/71000/NFFT-HUN-web.pdf> 2022. 05. 26.
- [16] P. M. Falcone-E. Sica. (2019) Assessing the Opportunities and Challenges of Green Finance in Italy: An Analysis of the Biomass Production Sector Sustainability 2019, 11(2), 517; DOI: <https://doi.org/10.3390/su11020517>
- [17] William C. Clark and Alicia G. Harley, Sustainability Science: Toward a Synthesis, Annu. Rev. Environ. Resour. 2020.45:331-86 <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-environ-012420-043621> <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/what-is-esd/sd> letöltve: 2022. 05. 24
- [18] Zöld Pénzügyek Magyarországon, konzultációs dokumentum, 2019. <https://www.mnb.hu/letoltes/az-mnb-zold-programja.pdf> letöltve 2022.05.27.

Szerzők

Baranyi Aranka

ORCID: 0000-0002-6935-0581

PhD, habil.

egyetemi docens

Soproni Egyetem, Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar

baranyi.aranka@uni-sopron.hu

Siklósi Veronika

ORCID 0000-0002-4397-1961

PhD hallgató

Soproni Egyetem, Széchenyi István Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola

siklosiveronika@gmail.com

Széles Zsuzsanna

ORCID: 0000-0001-7912-2008

PhD, habil

egyetemi tanár

Soproni Egyetem, Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar

szeles.zsuzsanna@uni-sopron.hu

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: [CC-BY-NC-ND-4.0.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

